

JYVÄSKYLÄN PYÖRÄILYSEURA JYPS RY:N TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Hyväksytty johtokunnan kokouksissa 14.12.2009 (luvut 1–8), 18.1.2010 (luvut 9–9.3) ja 23.2.2010 (luvut 9.4–26).

1. JYVÄSKYLÄN PYÖRÄILYSEURAN TOIMINTA

Jyväskylän Pyöräilyseura JYPS ry on pyöräilyn yleisseura. JYPS:issä harjoitetaan kaikkia pyöräilyn lajeja, erityisesti hyöty-, maasto-, maantie- ja retkipyöräilyä. JYPS:in toimintaan kuuluvat esimerkiksi yhteiset lenkit ja retket maastossa ja maantiellä, kurssien, tapahtumien ja kilpailuiden järjestäminen sekä pyöräilyn ja pyöräilyolosuhteiden edistäminen. Osa seuralaisista kilpailee maantie- ja maastopyöräilyssä. Seuran kotipaikka on Jyväskylä ja toiminta-alueena Keski-Suomi. JYPS:ssä on noin 130 jäsentä.

2. TURVALLISUUSSUUNNITELMAN PERUSTA

Oikein varustein, tiedoin ja taidoin harrastettuna pyöräily ei ole vaarallinen laji. Turvallisuuskohdat pitää kuitenkin pyöräilijöiden tiedostaa harrastamiseensa liittyen – erityisesti freeridessa, enduromaastopyöräilyssä ja autoliikenteen seassa liikkumisessa on kohonnut turvallisuusriski. Vahinkoja voi myös aina sattua kaikessa toiminnassa.

JYPS:issä tavoitellaan turvallista pyöräilyä. Tämä asiakirja on laadittu turvallisuuden edistämiseksi erityisesti seuran järjestetyssä toiminnassa kuten lenkeillä, retkillä, kursseilla ja muissa tapahtumissa, mutta myös seuralaisten omatoimisessa pyöräilyssä. Tavoite on, ettei seuran tai siihen liittyvässä toiminnassa satu vakavia onnettomuuksia ja että seuralaiset sekä tapahtumien osallistujat kokevat seuran toiminnan turvalliseksi.

Turvallisuussuunnitelma on seuran yleinen turvallisuusasiakirja, jossa pyritään kattavasti esittämään seuraa koskevat keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät: vastuut, riskit, riskeihin varautuminen ja turvallisuutta edistävä toiminta. Seuran tärkeimpiä yksittäisiä tapahtumia varten laaditaan lisäksi erillinen yksityiskohtainen turvallisuussuunnitelma – tämän asiakirjan linjausten mukaisesti. Seuralaisille käytännön turvaohjeita ja -neuvoja annetaan erityisesti seuralehden ja sähköpostilistan kautta sekä kurssien, retkien ja tapahtumien yhteydessä.

Tämä turvallisuussuunnitelma päivitetään ja hyväksytään johtokunnan kokouksessa vuosittain. Kommentit tai muutosesitykset voi lähettää seuran puheenjohtajalle.

3. VASTUUNJAKO TURVALLISUUSASIOISSA

Johtokunta

Seurassa turvallisuudesta vastaa ylimpänä johtokunta. Johtokunnan tehtäviin kuuluu esimerkiksi

- tämän turvallisuussuunnitelman kehittäminen ja päivittäminen,
- yleinen turvallisuuden edistäminen seurassa,
- ohjaajien ja tapahtumanjärjestäjien tiedottaminen ja kouluttaminen turvallisuusasioissa, sekä
- yleinen turvallisuusasioista tiedottaminen esimerkiksi SPU:n ja SLU:n ohjeistuksien pohjalta.

Retkien, kurssien ja muiden tapahtumien järjestäjät ja ohjaajat

Retkien, kurssien ja muiden tapahtumien järjestäjät ja ohjaajat vastaavat turvallisuudesta yksittäisissä tapahtumissa. Järjestäjät ja ohjaajat vastaavat tämän turvallisuusohjeen noudattamisesta tapahtumissa ja tarvittaessa yksityiskohtaisten turvasuunnitelmien laatimisesta merkittävimpiin tapahtumiin. Tässä ohjeessa määritellään tapahtumat, joihin on laadittava erillinen turvasuunnitelma.

Palkkioiden ja työkorvausten saajat

Seuralla ei ole palkattuja työntekijöitä. Vastuullisimmista, eniten työtä ja sitoutumista vaativista seuratehtävistä voidaan kuitenkin maksaa kohtuullisia, verotettavaksi tuloksi luettavia palkkioita ja työkorvauksia. Sekä luottamustehtäväpalkkioiden että työkorvausten saajat on tapaturmavakuutettu vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutuksen kautta, koska kummassakaan tapauksessa korvauksen saaja ei ole työsuhteessa seuraan (varmistettu SLU:sta 14.12.2009).

Kaluston kuljettajat

Jos seuraretkille tai muihin tapahtumiin kuljetetaan pyöriä tai muita välineitä autolla, on auton kuljettaja aina vastuussa kuormasta ja sen kiinnityksestä.

Seuralaiset

Seuralaiset ovat velvollisia noudattamaan tämän asiakirjan sekä tapahtumien ohjaajien määräyksiä ja sääntöjä. Jokaisen seuralaisen on huolehdittava osaltaan yhteisestä omaisuudesta ja varusteista sekä harrastettava pyöräilyä asiaankuuluvalla ja turvallisella tavalla. Seuran sisäisessä toiminnassa jokainen seuralainen on itse eniten vastuussa omasta turvallisuudestaan. Seuran retkillä ja muissa tapahtumissa seuralaisten on etukäteen ilmoitettava vastuuhjaajalle mahdollisista turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

4. VASTUUKYSYMYKSET SEURAN TAPAHTUMISSA

Vastuukysymyksiä seuran tapahtumissa määrittelee laki ja terve järki. Näiden kaikkien näkökulmasta tapahtumien tulee olla mahdollisimman turvallisia.

Kuluttajapalveluiden turvallisuudesta annetun lain (75/2004) perusteella toiminnan järjestäjällä on vastuu tapahtumiinsa osallistuvien turvallisuudesta. Pyöräilytapahtumien järjestäminen seuran kuulumattomille on kiistatta lain tarkoittamaa ”muun palvelun tarjoajan” kuluttajapalvelua, jota koskevat melko tiukat kriteerit. Kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua normaalia suurempaa vaaraa osallistujan terveydelle tai omaisuudelle. Palvelun tarjoajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot palvelusta sekä siihen liittyvistä riskeistä. Palvelusta on myös annettava osallistujille oikeat ja kattavat tiedot etukäteen. Turvallisena pidetään palvelua, joka suoritetaan oikeaoppisesti ajantasaisen valtakunnallisten ohjeiden mukaan.

JYPS on edellä mainitun lain tarkoittama ”muu kuluttajapalvelun tarjoaja” ainakin seuraavissa tapahtumissa:

- kaikille avoimet ja mainostetut pyöräretket,
- maastopyöräily- ja muut kaikille avoimet mainostetut kurssit,
- kilpailujen järjestäminen, sekä
- muu toiminta, johon osallistuu seuran kuulumattomia, tai josta seura saa merkittävää ulkopuolista tuloa.

Edellä mainittujen tapahtumien järjestämisessä on noudatettava erityistä huolellisuutta ja suhteellisen tarkkoja kriteereitä. Tapahtumissa on ehdottomasti noudatettava tätä turvallisuusasiakirjaa. Käytännössä tapahtumissa on noudatettava esimerkiksi seuraavia periaatteita:

- osallistujien taidot ja varusteet on tarkistettava etukäteen ennen tapahtuman alkamista,
- kaluston ja varusteiden on oltava asianmukaisia,
- tapahtumista on laadittava kaikkien ohjaajien ja järjestäjien tiedossa oleva turvallisuussuunnitelma (tarvittaessa turvaohjeena voidaan käyttää tätä asiakirjaa), ja
- osallistujia on kirjallisesti tai suullisesti ohjeistettava turvallisuussuunnitelman pohjalta.

Näiden ohjeiden mukaisesti huolellisesti toimittaessa seura ei ole vastuussa mahdollisesta onnettomuudesta. Jos järjestäjät ja ohjaajat toimivat asianmukaisesti, osallistujat ovat viime kädessä mukana omalla vastuullaan.

Yhdistysten vastuut yhdistysten sisäisissä tapahtumissa tai normaalissa seuratoiminnassa eivät ole täysin selkeät, mutta viisainta on myös sisäisesti toimia tämän turvallisuusasiakirjan mukaisesti. Myös yhdistyslain mukaan yhdistys – ja sitä kautta kollektiivina yhdistyksen johtokunta – voi joutua korvausvelvolliseksi, mikäli se toiminnallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa vahinkoa kuluttajalle, ulkopuoliselle henkilölle tai yhdistyksen omalle jäsenelle.

5. VAKUUTUKSET

Seuran toimintaan liittyy neljä eri vakuutusta: toiminnanvastuuvakuutus, vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus, kilpailulisenssivakuutus ja seuran mökin kotivakuutus.

JYPS:illä on Suomen Pyöräilyunionin kautta Suomen Liikunnan ja Urheilun hankkima urheilujärjestöjen toiminnanvastuuvakuutus ja vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus. Seuran tapahtumissa alle 75-vuotiaat järjestäjät, ohjaajat ja vapaaehtoiset työntekijät ovat tapaturmavakuutettuja. Vakuutus kattaa luottamustoimet, kurssien järjestämisen, toimistotyön, varainhankinnan jne. Myös luottamushenkilöpalkkioiden ja työkorvausten saajat ovat vakuutettuja vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutuksen kautta (vakuutus on voimassa, kun työsuhteen tunnusmerkit eivät täyty).

Toiminnanvastuuvakuutus korvaa seuran, vapaaehtoistyöntekijän tai seuran työntekijän seuran tapahtumassa kolmannelle osapuolelle aiheuttaman henkilö- tai esinevahingon. Omavastuu vahingoissa on 500 euroa. Oletuksena on, että tapahtumat ovat asianmukaisesti esimerkiksi viranomaismääräysten (maanomistajien, Tiehallinnon, kaupungin, poliisin luvat jne.) mukaisesti järjestettyjä.

Vakuutuksellinen kilpailulisenssi korvaa kilpailu- tai kilpailuihin tähtäävissä harjoitustilanteissa sattuvia henkilövahinkoja. Yksittäinen lisenssin ottaja voi valita ottaako lisenssinsä vakuutuksellisena vai vakuutuksettomana. Vakuutuksellisen lisenssin tai muun kilpailutoiminnan kattavan tapaturmavakuutuksen ottamista suositellaan kaikille kilpailuihin osallistuville seuralaisille.

Seuran tapahtumiin osallistuvia ei lähtökohtaisesti ole vakuutettu seuran toimesta. Tapahtumien osallistujia on aina tiedotettava tästä. Esimerkiksi seuran järjestämiin kilpailuihin ja juniorilenkeille osallistuvien suositellaan hankkivan vakuutuksellisen kilpailulisenssin tai muun ko. toiminnan kattavan tapaturmavakuutuksen.

Seuran mökki ja siellä säilytettävä omaisuus on vakuutettu kotivakuutuksella, joka kattaa mm. tulipalo-, myrsky-, ilkivalta- ja varkausvahingot. Omaisuus on vakuutettu täydestä arvosta. Vakuutuksen omavastuu on 150 euroa.

6. SEURAN MÖKKI

Seuralla on mökki pienen järven rannalla Vihtavuorella noin 18 km Jyväskylän keskustasta. Mökin rakenteita ovat noin 26-neliöinen saunatupa, 9-neliöinen grillikatot, 9-neliöinen nukkuma-aitta, 9-neliöinen piharakennus, terassi, laiturit sekä pihagrilli. Piharakennus on jaettu liiteri-, varasto- ja kuivakäymäläosiin. Mökkirannassa on lasikuiturakenteinen soutuvene.

Mökki on seuralaisten vapaassa käytössä. Seuralaiset käyvät mökillä lähinnä saunomassa, uimassa ja viettämässä iltaa. Mökillä järjestetään vuosittain seuran illanviettoja. Mökki toimii myös joidenkin seuraretkien tukikohtana tai päätepaikkana. Erityistapauksissa mökkiä voidaan vuokrata ulkopuolisille lyhyitä illanviettotapahtumia varten.

Mökillä ei ole sähköjä. Mökki on puulämmitteinen. Tuvassa on pieni kamina ja saunassa tavanomainen puukiuas. Grillikatoksella on ruostumattomasta teräksestä valmistettu tulisija savupiippuineen. Muita tulisijoja ei pihan pientä tiiligrilliä lukuun ottamatta ole. Polttopuita mökille tehdään vuosittain talkoilla. Puita voi myös itse sahata ja pilkkoa puuliiterin sahoilla ja kirveellä. Vesi saunalle kannetaan viereisestä järvestä sangoilla.

Arvioidut riskit

Suurimmat arvioidut riskit mökillä liittyvät tulen ja polttopuiden käsittelyyn. Huolimattomasti käsitelty tuli voi siirtyä rakennuksiin tai maastoon. Ihmisille suurimpana vaarana lienee hään mahdollinen kertyminen tupaan sisällä yövyttäessä. Polttopuita ja sytykkeitä tehtäessä on vaarana puukon tai kirveen lipsahtaminen jalkaan tai käteen. Myös erilaiset muut loukkaantumiset esimerkiksi liukastuttaessa tai sairaskohtauksen seurauksena ovat mahdollisia.

Riskien hallinta

Mökki pyritään pitämään yleisesti hyvässä ja siistissä kunnossa. Mökin seinässä on kirjallinen ohjeistus mm. tulen tekemisestä kaminaan, kiukaaseen ja grillikatokselle. Grillikatoksen ja pihagrillin tuli on aina sammutettava kunnolla ennen mökiltä poistumista. Tuvan katossa on palovaroitin, jonka patterit tarkistetaan säännöllisesti. Tuvassa on kattava ja ajantasainen EA-laukku sidetarpeineen.

Kehittämiskohteet

Lisätään mökin käyttöohjeeseen maininta mökin käyttämisestä omalla vastuulla sekä tarkempi ohjeistus tulien sammuttamisesta ja häikämyrkytyksen välttämisestä. Hankitaan saunatupaan häikävaroitin ja sammutuspeitto sekä aittaan palovaroitin. Selvitetään jauhesammuttimen ja pelastusrenkaan hankintaa. Rakennetaan jossain vaiheessa mökin katolle kiinteät tikkaat.

7. SEURAN VARUSTEET JA VÄLINEET

Maantiepyörät

Seuralla on kolme pienikokoista maantiepyörää. Pyörät ovat jäsenten ilmaiseksi lainattavissa. Yleensä pyörillä ovat ajaneet lähinnä junnut ja naiskuskit.

Retkiluistimet

Seuralla on kolmet Lundhags-retkiluistimet. Luistimet ovat jäsenten ilmaiseksi lainattavissa.

Muut varusteet ja välineet

Seuralla on mm. kahdet äänentoistolaitteet, GPS, radiopuhelimia, sekuntikelloja, huoltotarvikkeita, huomioliivejä, pysäytyslätkiä, pöytiä ja tuoleja sekä muita kisojen ja tapahtumien järjestämisessä tarvittavia tarvikkeita.

Arvioidut riskit

Suurimmat arvioidut riskit koskevat pyöriä ja retkiluistimia. Tottumaton voi kaatua maantiepyörällä ja pyörät voivat myös rikkoutua. Retkiluistimilla voi luistella railoon tai heikoilla jäillä sulaan. Äänentoistolaitteita voi käsitellä väärin niin, että itse äänentoistolaitteet vaurioituvat. Muut seuran varusteet ja välineet ovat lähinnä turvavarusteita eli oikein käytettynä ne lisäävät turvallisuutta.

Riskien hallinta

Pyritään pitämään seuran maantiepyörät mahdollisimman hyvässä ja turvallisessa kunnossa. Varmistetaan, että pyörät ovat kulloisellekin käyttäjälle mahdollisimman oikean kokoisia. Neuvotaan tarvittaessa sekä pyörien että luistimien lainaajia oikeasta ja turvallisesta käytämisestä. Pyritään aina hankkimaan seuralle mahdollisimman laadukkaita ja luotettavia välineitä ja varusteita.

Kehittämiskohteet

Laaditaan äänentoistolaitteille selkeä käyttöohje.

8. JÄSENTEN OMATOIMINEN PYÖRÄILY

Suurin osa seuralaisten pyöräilemisestä on omatoimista hyöty-, lenkki- ja virkistyspyöräilyä. Omatoimisessa pyöräilyssä seuralaiset ajavat yksinään tai kavereiden kanssa. Seuran turvallisuustavoitteena on se, ettei jäsenten omatoimisessakaan pyöräilyssä satu vakavia onnettomuuksia.

Arvioidut riskit

Omatoimisessa pyöräilyssä suurimmat arvioidut riskit ovat eksyminen etukäteen suunnitellulta reitiltä, onnettomuudet ja näistä seuraavat mahdolliset loukkaantumiset sekä sairaskohtaukset. Teillä ajettaessa kohtaamiset autojen kanssa muodostavat turvallisuusriskin, erityisesti jos pyöräilijät eivät näy kunnolla puutteellisten valojen tai heijastimien vuoksi.

Riskien hallinta

Tiedotetaan seuralaisia sekä myös seuraan kuulumattomia pyöräilyn riskeistä seuralehden, nettisivujen ja sähköpostilistojen kautta. Nettisivuilla ohjeistetaan esimerkiksi oikeista varusteista ja välineistä pyöräilyn eri lajeissa sekä pyöräilyyn liittyvistä liikennesäännöistä. Useissa seuran ajovaatteissa on heijastimia. Seuravaatteisiin kuuluu myös keltainen tuulenpitävä huomioliivi. Järjestetään vuosittain suosittuja maastopyöräilykursseja, joille osallistuminen on ilmaista. Kurseilla kerrotaan mm. turvavarusteista ja maastopyöräilyn perusensiavusta. Järjestetään muutaman vuoden välein ensiavun peruskursseja seuralaisille. Pyritään järjestämään säännöllisin väliajoin pyöränhuoltokurssi. Kurssi lisää turvallisuutta, kun ihmiset oppivat pitämään pyöränsä paremmassa kunnossa.

Seura pyrkii yleisesti edistämään laadukkaita ja turvallisia pyöräilyolosuhteita mm. osallistumalla aiheeseen liittyvien työryhmien toimintaan, kannanottoja ja lausuntoja laatimalla, vastaamalla tiedotusvälineiden haastattelupyyntöihin, nettisivujen kautta, pitämällä esitelmää aiheeseen liittyvissä tilaisuuksissa sekä järjestämällä tapahtumia ja tiedotustilaisuuksia. Seura osallistuu esimerkiksi Jyväskylän liikenneturvallisuustyöryhmän työskentelyyn.

Kehittämiskohteet

Pyritään välittämään seuralaisille edullisesti pieniä pyöräilyyn soveltuvia ensiapulaukkuja.

9. SÄÄNNÖLLINEN VIIKKOLENKKITOIMINTA

Seuralla on säännöllisiä maantie-, maasto- ja peruskuntolenkkejä. Trial-lenkkejä ajetaan säännöllisesti mutta erikseen sovitusti. Kesäaikaan lenkkejä ajetaan viitisen kertaa viikossa, syksyisin ja talvella keskimäärin muutaman kerran viikossa. Lenkeistä tiedotetaan sähköpostilistoilla, seuralehdessä ja nettisivuilla. Lenkit ovat avoimia kaikille, mutta seuran jäsenyyttä suositellaan. Kaikki lenkit lähtevät keskustasta Aren aukiolta.

Yhteislenkit katsotaan yleisesti omatoimiseksi pyöräilyksi: lenkeillä ei ole nimettyä vetäjää, ja kulloisetkin osallistujat päättävät keskenään reitistä, vauhdista ja lenkin kestosta. Näin seura ei ole suoranaisesti vastuussa lenkeistä tai niillä mahdollisesti sattuvista vahingoista. Tästä kerrotaan myös lenkkimainoksissa nettisivuilla.

Yhteislenkkien turvallisuustavoitteena on se, ettei vakavia onnettomuuksia satu. Tavoitteena on myös se, että osallistujat kokevat lenkit turvallisiksi ja miellyttäviksi osallistua. Viikkolenkkejä varten ei laadita erillistä turvallisuussuunnitelmaa – turvaohjeena noudatetaan tätä asiakirjaa.

Kypärän käyttäminen on kaikilla seuran lenkeillä aina pakollista. Lenkeille ei saa osallistua päihtyneenä. Lenkeillä on ajettava liikennesääntöjen mukaan. Lenkeillä kävijöiden on toiminnassaan huomioitava sekä oma että muiden osallistujien turvallisuus. Suositeltavaa on, että osallistujat kertovat toisilleen mahdollisista kyseisen tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä. Osallistujien on myös noudatettava mahdollisesti mukana olevien seuran vastuuhenkilöiden neuvoja ja ohjeita.

9.1 MAANTIELENKIT

Säännöllisiä maantieyhteislenkkejä ajetaan noin huhtikuun lopusta syyskuulle keskiviikkoiltaisain ja sunnuntaipäivisin. Maantielenkeillä ajetaan lähes yksinomaan asfaltoituja teitä pitkin. Maantiepyörä tai hybridi sekä lukkopolkimet ovat suositeltavia välineitä. Lenkkien kesto on noin 2–4 tuntia ja ajettava matka 40–120 km. Lenkit pyritään aina lopettamaan ennen pimeän tuloa.

Arvioidut riskit

Vakavimmat arvioidut riskit ovat yksittäisen lenkkiläisen eksyminen muusta porukasta, onnettomuudet ja näistä mahdollisesti seuraavat loukkaantumiset sekä sairaskohtaukset. Ajaminen voi aiheuttaa myös väsymystä, nestehukkaa ja energiavajetta – nämä voivat puolestaan lisätä esimerkiksi onnettomuusriskiä. Kokemattomalle porukassa vaihtelevissa ajomuodostelmissa ajaminen voi olla haastavaa. Maanteillä ajettaessa kohtaamiset autojen kanssa muodostavat kohonneen turvallisuusriskin, erityisesti jos pyöräilijät eivät näy kunnolla mutkien, mäkien tai muiden vastaavien näkemäesteiden vuoksi. Jos osallistujan pyörä rikkoutuu tai jos sattuu ajokykyyn vaikuttava onnettomuus, voi lenkiltä olla hankala päästä takaisin kaupunkiin.

Riskien hallinta

Osallistujien on keskenään varmistettava oikeanlaisten varusteiden ja välineiden käyttäminen lenkeillä. Osallistujien on myös huolehdittava siitä, että reitti, ajettava matka ja vauhti ovat kaikille osallistujille sopivia. Vähemmän ajaneita ja uusia lenkeille tulevia pitää myös opastaa ryhmässä ajamiseen kolarien välttämiseksi. Tässä yleensä mukana olevien kokeneempien lenkkiläisten tai seuran toimihenkilöiden on otettava vastuu.

Lähes kaikilla lenkeillä kävijöillä on nykyään mukana puhelin. Tavoitteena on, että jokaisella lenkillä vähintään yhdellä osallistujalla on mukanaan seuran ensiapulaukku. Seura on hankkinut

näitä ja jakanut laukkuja ahkerimmille lenkeillä kävijöille ja seuran vastuuhenkilöille.

Eksymisen ehkäisemistä ja mahdollisesti tarvittavia etsintätoimenpiteitä käsitellään luvussa 20.

Kehittämiskohteet

Hankitaan lisää EA-laukkuja ja jaetaan niitä lenkeillä kävijöille. Pyritään nimeämään lenkeille lisää vastuuhenkilöitä, jotka mm. voivat opastaa uusia tulijoita sekä kantaa vastuuta lenkkien vauhdista, kestosta ja reitistä.

9.2 MAASTOLENKIT

Säännöllisiä maastoyhteislenkkejä ajetaan ainakin noin huhtikuun lopusta lokakuun loppuun tiistai-, keskiviikko- ja torstai-iltaisina. Keskiviikon lenkit ovat muita lyhyempiä ja kevyempiä "kevyitä keskiviikkolenkkejä". Lenkeillä ajetaan polkuja, maastouria, metsäteitä ja paikoin asfaltteja pitkin. Maasto on yleensä vaihtelevasti enduro- ja xc-tyyppistä – reitit Jyväskylän seudulla ovat usein kivikkoisia, juurakkoisia ja mäkisiä. Välineinä vähintään joustokeulallinen maastopyörä ja lukkopolkimet ovat suositeltavia.

Arvioidut riskit

Merkittävimmät arvioidut riskit ovat koko ajoporukan eksyminen, yksittäisen lenkkiläisen eksyminen muusta porukasta, kaatumisonnettomuudet ja näistä mahdollisesti seuraavat loukkaantumiset, törmäminen muiden reiteillä liikkujien kanssa, törmäminen autojen kanssa siirtymätaipaleilla tai teiden ylityksissä sekä sairaskohtaukset. Onnettomuusriskiä lisää ajaminen hankalilla maastoreiteillä. Pitkään tai vauhdikkaasti ajaminen voi aiheuttaa myös väsymystä, nestehukkaa ja energiavajetta – nämä voivat puolestaan lisätä esimerkiksi onnettomuusriskiä. Jos osallistujan pyörä rikkoutuu tai jos sattuu ajokykyyn vaikuttava onnettomuus, voi lenkiltä olla hankala päästä takaisin kaupunkiin.

Riskien hallinta

Osallistujien on keskenään varmistettava oikeanlaisten varusteiden ja välineiden käyttäminen lenkeillä. Pimeään aikaan lenkeillä on käytettävä valoja, vähintään valkoista valoa edessä ja punaista takana. Osallistujien on myös huolehdittava siitä, että reitti, ajettava matka ja vauhti ovat kaikille osallistujille sopivia – tässä yleensä mukana olevien kokeneempien lenkkiläisten tai seuran toimihenkilöiden on otettava vastuu.

Lähes kaikilla lenkeillä kävijöillä on nykyään mukana puhelin. Osalla on mukana myös GPS-laite. Tavoitteena on, että jokaisella yhteislenkillä vähintään yhdellä osallistujalla on mukanaan pieni mutta kattava seuran ensiapulaukku. Seura on hankkinut näitä ja jakanut laukkuja ahkerimmille lenkeillä kävijöille ja seuran vastuuhenkilöille.

Eksymisen ehkäisemistä ja mahdollisesti tarvittavia etsintätoimenpiteitä käsitellään luvussa 20.

Kehittämiskohteet

Hankitaan lisää EA-laukkuja ja jaetaan niitä ahkerimmille kävijöille.

9.3 PERUSKUNTOLENKIT

Säännöllisiä peruskuntoyhteislenkkejä ajetaan syys- ja talvikaudella noin lokakuun alusta huhtikuulle keskiviikkoiltaisain ja sunnuntaipäivisin. Lenkeillä ajetaan pyörateitä, kevytväyliä sekä paikoin asfaltti- ja sorateitä pitkin. Tarkoituksena on ajaa rauhallisesti peruskuntoa hakien. Ajovalineena voi käyttää maastopyörää, hybridiä tai cyclocrossaria. Lenkkejä ajetaan syksyisin ja talvisin.

Arvioidut riskit

Merkittävimmät arvioidut riskit ovat yksittäisen lenkkiläisen eksyminen muusta porukasta, kaatumisonnettomuudet ja näistä mahdollisesti seuraavat loukkaantumiset, törmäminen muiden liikkujien kanssa kevytväylillä, törmäminen autojen kanssa maantiepätkillä tai teiden ylityksissä sekä sairaskohtaukset. Onnettomuusriskiä lenkeillä lisää yleisesti se, että lenkkejä ajetaan suuresti pimeään aikaan ja liukkaissa olosuhteissa. Toisaalta lenkit ovat luonteeltaan rauhallisia peruskuntolenkkejä, joten tämä vähentää onnettomuuksien ja vaikkapa väsymisen riskiä.

Riskien hallinta

Osallistujien on keskenään varmistettava oikeanlaisten varusteiden ja välineiden käyttäminen lenkeillä. Osallistujien on myös huolehdittava siitä, että reitti, ajettava matka ja vauhti ovat kaikille osallistujille sopivia. Tässä yleensä mukana olevien kokeempien lenkkiläisten tai seuran vastuuhenkilöiden on otettava vastuu.

Lähes kaikilla lenkeillä kävijöillä on nykyään mukana puhelin. Tavoitteena on, että jokaisella yhteislenkillä vähintään yhdellä osallistujalla on mukanaan pieni mutta kattava seuran ensiapulaukku. Seura on hankkinut näitä ja jakanut laukkuja ahkerimmille lenkeillä kävijöille ja seuran vastuuhenkilöille.

Jäiseen ja lumiseen aikaan nastarenkaiden käyttö on suositeltavaa. Pimeään aikaan valojen käyttäminen lenkeillä on pakollista.

Eksymisen ehkäisemistä ja mahdollisesti tarvittavia etsintätoimenpiteitä käsitellään luvussa 20.

Kehittämiskohteet

Hankitaan lisää EA-laukkuja ja jaetaan niitä ahkerimmille lenkeillä kävijöille.

9.4 FILLARITRIAL-LENKIT

Trialyhteislenkkejä pyritään ajamaan viikoittain erillisen sopimuksen mukaan. Aikataulullisesti ajelut pidetään arkisin johonkin aikaan klo 17:30:n jälkeen ja viikonloppuisin olosuhteiden mukaan. Lenkit lopetetaan sitä mukaa, kun osallistujat väsyvät tai pimeä yllättää. Osallistumisikärajaa ei ole. Osallistujien tasotoiveet huomioidaan aina. Junnujen kanssa pyritään ajamaan polkuja. Yleisesti ajopaikkoina toimivat kivikkoiset, juurakkoiset ja kallioiset maastot.

Arvioidut riskit

Merkittävimmät arvioidut riskit ovat yksittäisen lenkkiläisen eksyminen muusta porukasta, kaatumisonnettomuudet haastavilla reiteillä ja näistä mahdollisesti seuraavat loukkaantumiset, törmäminen ohikulkijoiden kanssa kevytväylillä tai poluilla, törmäminen autojen kanssa teiden ylityksissä sekä sairaskohtaukset. Myös väsyminen, nestehukka ja energiavaje voivat aiheuttaa ongelmia. Trial-lenkeillä on usein mukana erittäin nuoria osallistujia, joten tämä lisää lenkkien yleistä riskiä. Samoin ajaminen trialin luonteen mukaisia erittäin haastavia reittejä lisää lenkkien onnettomuusriskiä.

Riskien hallinta

Osallistujien on keskenään varmistettava oikeanlaisten varusteiden ja välineiden käyttäminen lenkeillä. Osallistujien on myös huolehdittava siitä, että ajettavat reitit ovat kaikille osallistujille sopivia. Tässä mukana olevien kokeempien lenkkiläisten tai seuran toimihenkilöiden on otettava vastuu.

Lähes kaikilla lenkeillä kävijöillä on nykyään mukana puhelin. Tavoitteena on, että jokaisella yhteislenkillä vähintään yhdellä osallistujalla on mukanaan pieni mutta kattava seuran ensiapulaukku. Seura on hankkinut näitä ja jakanut laukkuja ahkerimmille lenkeillä kävijöille ja seuran vastuuhenkilöille.

Eksymisen ehkäisemistä ja mahdollisesti tarvittavia etsintätoimenpiteitä käsitellään luvussa 20.

Kehittämiskohteet

Hankitaan lisää EA-laukkuja ja jaetaan niitä lenkeillä kävijöille.

10. OHJATTU TOIMINTA

Seuran ohjattuun toimintaan kuuluvat juniorilenkit, maastopyöräilykurssit, mahdolliset muut kurssit sekä osa lenkeistä ja retkistä. Kaikkien näiden tapahtumien turvallisuustavoitteena on, ettei vakavia onnettomuuksia satu. Tavoitteena on myös se, että osallistujat kokevat tapahtumat turvallisiksi ja miellyttäviksi osallistua. Sekä tapahtumien järjestäjien että osallistujien tulee kaikissa tapahtumissa ottaa huomioon oma ja muiden osallistujien turvallisuus.

10.1 OHJAAJIEN PÄTEVYYSVAATIMUKSET

Pyöräilyssä ohjaajille ei ole vielä asetettuja yksilöityjä pätevyysvaatimuksia monien muiden lajien tavoin. Kuitenkin JYPS:in toiminnassa ohjaajien suositellaan käyneen vähintään ensiavun peruskurssin ja mahdollisesti muita aiheeseen liittyviä koulutuksia.

10.2 OSALLISTUMISVAATIMUKSET

Pääsääntöisesti kaikissa ohjatuissa tapahtumissa jokaisella osallistujalla pitää olla oma pyörä, joka soveltuu kyseiseen toimintaan. Kypärän käyttäminen on aina pakollista. Seuran tapahtumiin ei saa osallistua päihtyneenä. Osallistujien on noudatettava ohjaajien neuvoja ja ohjeita kaikissa tapahtumissa. Tapahtumien osallistujien on etukäteen ilmoitettava vastuuhjaajalle mahdollisista kyseisen tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

10.3 OHJAAJIEN JA OSALLISTUJIEN MÄÄRÄ

Pyöräilyssä ei ole asetettu rajoituksia ohjatun tapahtuman kuten vaikkapa maastopyöräretken ohjaajien ja osallistujien määrälle. JYPS:in toiminnassa suositus on kuitenkin se, että yhtä ohjaajaa kohden osallistujia saa olla mukana korkeintaan kymmenen, jos osallistujat ovat aloittelijoita. Tätä suuremmilla ryhmillä ajettaessa johtajalla on oltava nimettyjä, kyseiseen toimintaan riittävän päteviä avustajia siten, että edellä kerrottu ohjaajien ja ohjattavien lukumääräsääntö toteutuu.

10.4 OHJAAJIEN PAKOLLISET VARUSTEET

Pyöräilyssä ei ole asetettu virallisia vaatimuksia ohjaajien varusteille. JYPS:in toiminnassa seuraavat varusteet ja välineet ovat kuitenkin ohjaajilla pakollisia:

- tapahtumaan soveltuva pyörä,
- olosuhteiden mukainen vaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pidempiaikaisen oleskelun tien varressa tai metsässä,
- ensiapulaukku, johon kuuluu ainakin sidetarpeita, kyypakkaus, ideaalaside, urheiluteippiä, särkylääkettä (asetyyilisalisyyliä sisältäviä ja muita) sekä haavapyyhkeitä,
- pyöräilykäyttöön soveltuva monitoimityökalu,
- puukko, veitsi tai muu katkaisuväline (esim. monitoimityökalun veitsi käy),
- varasisäkumi ja pumppu,
- matkapuhelin vesitiiviisti pakattuna,
- valaisin, jos olosuhteet sitä edellyttävät, sekä
- vettä ja energiapitoista syötävää.

Retken, kurssin tai muun tapahtuman kestosta ja vaativuudesta riippuen ohjaajalla voi olla muita varusteita kuten varavaatteita, kartta ja kompassi sekä tulentekovälineet..

10.5 TAPAHTUMAMAINOKSET

Tapahtumien mainosten on oltava asianmukaisia eli niissä on kerrottava tapahtuman keskeiset tiedot sekä taito-, kunto- ja varustevaatimukset.

10.6 PERUSTOIMINTAOHJEET ENNEN TAPAHTUMAN ALOITTAMISTA

Seuran ohjatuissa tapahtumissa toimitaan ennen aloittamista seuraavien linjausten mukaisesti:

- osallistujien taidot ja varusteet on selvitettävä,
- kaluston ja varusteiden kunto on tarkistettava,
- osallistujamäärä on laskettava ja merkittävä muistiin myöhempiä tarkistuksia varten, ja
- osallistujia on turvasuunnitelman pohjalta ohjeistettava keskeisistä turvallisuusseikoista.

11. OHJATUT LENKIT JA RETKET

Seuran ohjattuihin lenkkeihin ja retkiin kuuluvat juniorilenkit, päivälenkit ja -retket, viikonloppuretket sekä usean päivän mittaiset retket.

11.1 JUNIORILENKIT

Ohjattuja junioreiden maastolenkkejä ajetaan keväisin, kesäisin ja alkusyksyisin joka maanantai. Lenkit alkavat klo 17:00 ja niiltä palataan klo 19 mennessä takaisin Aren aukiolle. Lenkkien pituudet ja ajettavat reitit määräytyvät osallistujien mieltymysten mukaan. Lenkit on tarkoitettu noin 10–16-vuotiaille, tätä vanhemmat voivat yleensä jo osallistua aikuisten lenkeille. Ohjattuja maantielenkkejä ajetaan epäsäännöllisen säännöllisesti sopimuksen mukaan. Lenkit ovat seudun pyöräilyseurojen jäsenille ilmaisia. Osallistujia ei ole tapaturmavakuutettu – tästä tiedotetaan selkeästi lenkkimainoksissa. Osallistujilla on oltava huoltajan suostumus lenkeillä käymiseen.

Juniorilenkkien osalta turvallisuussuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa.

Arvioidut riskit

Merkittävimmät arvioidut riskit ovat yksittäisen lenkkiläisen eksyminen muusta porukasta, kaatumisonnettomuudet ja näistä mahdollisesti seuraavat loukkaantumiset, törmäminen ohikulkijoiden kanssa kevytväylillä tai poluilla, törmäminen autojen kanssa teiden ylityksissä sekä sairaskohtaukset. Lenkkien yleistä riskitasoa nostaa se, että osallistajat ovat lapsia ja nuoria.

Riskien hallinta

Ohjaajien on aina varmistettava oikeanlaisten varusteiden ja välineiden käyttäminen lenkeillä. Ohjaajien on myös huolehdittava siitä, että reitti, ajettava matka ja vauhti ovat kaikille osallistujille sopivia. Ohjaajilla on oltava aina mukana kohdassa 10.4 mainitut varusteet. Lenkkien osallistajat ovat pääsääntöisesti lapsia, joten ohjeistamiseen ja opastamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Osallistujille suositellaan voimakkaasti SPU:n vakuutuksellisen kilpailulisenssin hankkimista. Eksymisen ehkäisemistä ja mahdollisesti tarvittavia etsintätoimenpiteitä käsitellään luvussa 20.

Kehittämiskohteet

Hankitaan ohjaajille lisää ensiapulaukkuja. Pyritään kouluttamaan ohjaajia esim. KesLin koulutusten ja ensiapukurssien avulla.

11.2 PITKÄT PÄIVÄLENKIT JA -RETKET

Seuran pitkiä päivälenkkejä ja -retkiä ovat pitkät maantielenkit (esimerkiksi Keiteleen kierto) sekä kesäaikaan melko säännölliset pitkät maastopyöräretket. Kaikki seuran pitkät lenkit ja retket eivät kuitenkaan ole ohjattuja, vaan osa on seuralaisten spontaanisti keskenään sopimia – näiden lenkkien osalta kyse on siis omatoimisesti pyöräilystä.

Ohjattuja retkiä mainostetaan yleensä sähköpostilistalla, nettisivuilla sekä mahdollisesti seuralehdessä. Retket ovat pääsääntöisesti avoimia myös seuraan kuulumattomille. Ohjattujen päivälenkkien ja -retkien osalta turvallisuussuunnitelmana käytetään tätä asiakirjaa.

Arvioidut riskit

Vakavimmat arvioidut riskit ovat lenkin tyypistä riippuen koko ajoporukan eksyminen, yksittäisen lenkkiläisen eksyminen muusta porukasta, kaatumisonnettomuudet ja näistä mahdollisesti seuraavat loukkaantumiset, törmäminen muiden liikkujien kanssa kevytväylillä tai poluilla, törmäminen autojen kanssa teillä tai teiden ylityksissä sekä sairaskohtaukset. Maastopyöräretkillä onnettomuusriskiä lisää ajoittainen ajaminen hankalassa maastossa. Pitkän lenkin ajaminen voi aiheuttaa myös merkittävää väsymystä, nestehukkaa ja energiavajetta – nämä voivat puolestaan lisätä onnettomuusriskiä. Jos osallistujan pyörä rikkoutuu tai jos sattuu ajokykyyn vaikuttava onnettomuus, voi lenkiltä olla hankala päästä takaisin kaupunkiin. Lenkkien yleistä riskiä lisää lenkkien pituus ja kesto. Toisaalta pitkillä lenkeillä ei yleensä ole mukana aloittelijoita tai kokemattomia.

Riskien hallinta

Ohjaajan on aina huolehdittava siitä, että ryhmällä on mukana riittävä määrä asianmukaisia henkilökohtaisia ja ryhmävarusteita. Ohjaajalla on oikeus kieltää seuralaisen osallistuminen retkelle, jos tällä ei ole riittäviä varusteita. Ohjaajien on myös huolehdittava siitä, että reitti, ajettava matka ja vauhti ovat kaikille osallistujille sopivia. Ohjaajalla on oikeus keskeyttää retki tarvittaessa yksittäisen henkilön tai koko seurueen osalta, jos turvallisuusnäkökohdat sitä edellyttävät.

Aiemmin kohdassa 10.4 mainittujen ohjaajavarusteiden lisäksi pakollisia ryhmävarusteita pitkillä maastopyöräretkillä ovat:

- tulentekovälineet, ja
- kartta ja kompassi.

Maastopyöräretkillä pyritään pitämään mukana myös GPS-laitetta.

Retken vetäjän harkinnan mukaan osallistujien pakollisia varusteita retkillä voivat olla vähintään:

- varavaatteita sateen tai kylmän varalta, esim. kevyt tuulenpitävä takki,
- pilli,
- tulentekovälineet,
- kartta ja kompassi, ja
- valaisin.

Eksymisen ehkäisemistä ja mahdollisesti tarvittavia etsintätoimenpiteitä käsitellään luvussa 20.

Kehittämiskohteet

Hankitaan ohjaajille lisää ensiapulaukkuja ja tarvittaessa myös karttoja. Hankitaan seuralle lisää pillejä.

11.3 VIIKONLOPPURETKET

Ohjattuja viikonloppu- tai vastaavia retkiä voidaan järjestää muutamia kauden aikana. Retket suuntautuvat yleensä Keski-Suomen alueelle. Retkillä voidaan ajaa maasto-, retki- tai maantiepyörillä.

Retkille on aina laadittava erillinen kirjallinen turvallisuussuunnitelma. Turvallisuussuunnitelma voidaan esittää osallistujille kirjallisesti tai suullisesti. Retkien osallistujamäärä rajataan turvallisuussuunnitelmassa.

11.4 USEAN PÄIVÄN RETKET

Järjestettyjä ja ohjattuja usean päivän retkiä on yleensä korkeintaan yksi kautta kohden. Retki voi suuntautua muualle Suomeen, esimerkiksi Ahvenanmaalle, tai ulkomaille.

Retkimainoksessa on tarkasti mainittava retken taito-, kunto- ja varustevaatimukset. Turvallisuussuunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota ja osanottajille on ennakkoon selvitettävä, millaisia vaatimuksia retki asettaa terveydentilalle, kunnolle ja varusteille.

Retkille on laadittava aina kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään etukäteen kirjallisesti osallistujille. Turvallisuussuunnitelmassa on nimettävä riittävä määrä retken avustavia ohjaajia. Retkien osallistujamäärää rajataan turvallisuussuunnitelmassa. Ennen retkelle lähtemistä osallistujien keskeiset varusteet ja välineet on tarkastettava. Jos retki suuntautuu ulkomaille, on jokaisella osallistujalla oltava voimassa oleva matkavakuutus.

12. KURSSI- JA KOULUTUSTOIMINTA

Seuran kurssi- ja koulutustoimintaan kuuluvat maastopyöräily-, pyöränhuolto-, valmentautumis-, ensiapu- ja mahdollisesti muut kurssit. Vuosittain järjestetään ainakin maastopyöräilykurssi.

Kurssi- ja koulutustoiminnassa noudatetaan pääsääntöisesti seuran ohjatun toiminnan vaatimuksia.

12.1 MAASTOPYÖRÄILYKURSSI

Maastopyöräilykurssi järjestetään yleensä touko–kesäkuussa. Kurssit ovat kaikille avoimia ja ilmaisia. Kurssikerroilla on ollut noin 10–30 osallistujaa.

Kursseille laaditaan erikseen turvallisuussuunnitelma, joka on ohjaajien ja avustajien tiedossa. Keskeiset turvallisuusohjeet kerrotaan osallistujille suullisesti kunkin kurssikerran alussa. Kurssikerroilla ei ole osallistujamäärärajoitusta, edellyttäen että mukana on vähintään yksi ohjaaja kymmentä kurssilaista kohden. Kursseille voivat osallistua vähintään 15-vuotiaat. Alle 18-vuotiaat tarvitsevat osallistuakseen huoltajan suostumuksen.

12.2 MUUT KURSSIT

Muilla kursseilla noudatetaan oletusarvoisesti turvallisuussuunnitelmana tätä asiakirjaa. Tarvittaessa johtokunta ohjeistaa kurssien järjestäjiä tarkemmin.

13. TAPAHTUMAT JA MUU TOIMINTA

Seuran järjestettyihin tapahtumiin ja muuhun toimintaan kuuluvat esimerkiksi Pyöräilyviikon järjestäminen, pyöränhuoltotapahtumat, sählyvuoro sekä vaihtelevat tiedotus-, esittely- ja kokoustilaisuudet. Näissä tapahtumissa käytetään pääsääntöisesti turvallisuussuunnitelmana tätä asiakirjaa. Tapahtumissa noudatetaan soveltuvilta osin seuran ohjatun toiminnan vaatimuksia ja turvallisuustavoitteita.

13.1 PYÖRÄILYVIIKKO

Pyöräilyviikko järjestetään yleensä toukokuun toisella viikolla yhteistyössä kaupungin, poliisin, Liikenneturvan ja Tiehallinnon kanssa. Yleensä viikon ohjelmaan on kuulunut noin 20 tapahtumaa. Suurimpia viikon tapahtumia ovat olleet kuvasuunnistus, pyöränhuoltotapahtuma, esittelytapahtuma Kävelykadulla, Vaikuttajien Pyöräily, Pyörällä kouluun, Pyörällä töihin ja Harju MTB.

Pyöränhuoltotapahtumia ja Harju MTB:tä käsitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa. Viikon aikana järjestettäviä lenkkejä ja retkiä käsitellään aiemmissa luvuissa. Pääsääntöisesti muiden Pyöräilyviikon tapahtumien osalta turvallisuussuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa.

Pyöräilyviikosta on tehty poliisille kootusti yksi tapahtumailmoitus. Poliisi ei ole ainakaan toistaiseksi vaatinut erillisen turvallisuussuunnitelman laatimista Pyöräilyviikon tapahtumista Harju MTB:tä lukuun ottamatta. Myöskään järjestyksenvalvojen nimeämistä ei ole vaadittu Harju MTB:tä lukuun ottamatta. Kuvasuunnistuksen osalta asiasta on keskusteltu, mutta tapahtuman luonteen vuoksi erillisen turvasuunnitelman laatimisen ja järjestyksenvalvojen nimeämisen hyödyt ovat kyseenalaisia. Kuvasuunnistuksessa luokkaa 500 ihmistä kiertää vapaassa järjestyksessä eri puolille kaupunkia sijoitettuja rastikohteita. Rastikohteet julkaistaan kuvina Keski-suomalaisessa. Yksittäisellä rastilla on yhtä aikaa korkeintaan noin kymmenkunta ihmistä. Näin ennakolta tiedettyä reittiä ei ole, eikä myöskään mitään paikkaa, jossa osallistujat olisivat yhtä aikaa kokoontuneina.

Arvioidut riskit

Pyöräilyviikon tapahtumia on lukuisia ja useita erilaisia, joten myös arvioidut riskit ovat moninaisia. Sairaskohtaukset, onnettomuudet ja loukkaantumiset ovat Pyöräilyviikon aikanakin mahdollisia, joten niihin täytyy olla varautunut. Merkittävimmät arvioidut riskit ovat osallistujamääriltään suurimmissa yksittäisissä tapahtumissa eli pyöränhuoltotapahtumassa, Pyöräilyviikon avajaisissa, Pyörällä kouluun -tapahtumassa ja kuvasuunnistuksessa. Erityisesti Kävelykadulla pidettävissä tapahtumissa on häiriökäyttäytymisen riski.

Riskien hallinta

Tapahtumat järjestetään ennalta sovitusti, selkeästi ja koordinoitusti. Poliisi on paikalla useissa tapahtumissa, joten he hoitavat näissä tapahtumissa mahdolliset järjestyksenvalvontatehtävät. Koulutapahtumissa noudatetaan pääsääntöisesti koulujen toimintasääntöjä – opettajat ovat tapahtumissa pääsääntöisesti paikalla. Kun yksittäisen tapahtuman järjestäminen on JYPS:in vastuulla, pidetään mukana kattava ensiapulaukku.

Kehittämiskohteet

Mainitaan kuvasuunnistuksen tapahtumamainoksessa, että osallistujat ovat mukana omalla vastuullaan.

13.2 PYÖRÄNHUOLTOTAPAHTUMAT

Pyöränhuoltotapahtumia järjestetään yleensä 2–3 vuosittain. Suurin tapahtumista järjestetään yleensä huhtikuun lopussa yliopistolla, toinen Pyöräilyviikolla ja kolmas mahdollisesti syksyllä yliopistolla. Ilmoitusta poliisille tapahtumista ei ole ainakaan toistaiseksi tehty.

Tapahtumissa noudatetaan turvallisuussuunnitelmana tätä asiakirjaa.

Arvioidut riskit

Sairaskohtausten, onnettomuuksien ja loukkaantumisten riski on aina olemassa – riskit eivät kuitenkaan pyöränhuoltotapahtumissa ole erityisen kohonneet. Pyörien varomaton tai vääränlainen huoltaminen tai osien kiinnittämisen unohtaminen voi aiheuttaa vaaratilanteen tai onnettomuuden. Kovin vaarallisia työkaluja ei huoltotapahtumissa yleensä käytetä. Häiriökäytöksen riski on julkisissa tapahtumissa olemassa.

Riskien hallinta

Järjestetään tapahtumat koordinoitusti ja hallitusti. Yleensä poliisi on paikalla tapahtumissa turvamerkityksessä pyöriä ja tarvittaessa ohjaamassa liikennettä. Huolletaan pyörät huolellisesti. Tarkastetaan että pyörät on varmasti koottu oikein ja kaikki osat on kiinnitetty paikoilleen. Jokainen huollettu pyörä on koeajettava, ja niiden jarrut on testattava.

Kehittämiskohteet

Kehitetään jonotusjärjestelmiä erityisesti yliopiston huoltotapahtumassa.

13.3 MUU TOIMINTA

Seuran muuhun toimintaan kuuluvat esimerkiksi sählyvuorot, esittelytapahtumat ja kaupungille alihankintana laadittavat laatukäytäväkartoitukset. Sählyvuoroa järjestetään yleensä yhteistyössä Tyhjä Joukko ry:n ja Melanvilauttajat ry:n kanssa. Esittely- tms. tapahtumia järjestetään yleensä yhteistyössä kaupungin tai ELY-keskuksen kanssa.

Muussa toiminnassa noudatetaan turvallisuussuunnitelmana tätä asiakirjaa.

Arvioidut riskit

Erityisesti sählyvuorolla on kohonnut loukkaantumisen ja sairaskohtauksen riski. Muissa tapahtumissa ei yleensä ole normaalista kohonnutta riskiä.

Riskien hallinta

Pidetään sählyvuorolla mukana ensiapulaukkaa. Pidetään EA-laukkaa tarvittaessa mukana myös muissa tapahtumissa.

Kehittämiskohteet

Pyritään järjestämään lisää EA- ja perusurheiluvammojen hoitoon liittyviä koulutuksia.

14. KILPAILUTOIMINTA

Seura järjestää vuosittain useita alueellisia ja valtakunnallisia kilpailuita. Alueellisesti on järjestetty erityisesti Keski-Suomen Pyöräilycupia sekä valtakunnallisesti MTB Marathon Cupia, BikeTrialin SM-osakilpailuja ja MTB Enduron SM-sarjan osakilpailuja.

Kilpailuiden yleisenä turvallisuustavoitteena on, ettei vakavia onnettomuuksia satu. Tavoitteena on myös se, että osallistujat kokevat kilpailutapahtumat turvallisiksi ja miellyttäviksi osallistua. Sekä järjestäjien että osallistujien tulee kaikissa tapahtumissa ottaa huomioon oma ja muiden osallistujien turvallisuus.

14.1 KILPAILUTOIMINTAAN TARVITTAVAT LUVAT

Virallisen ja mainostetun kilpailun järjestämistä varten tarvitaan useita lupia. Maanomistajan lupa tarvitaan aina kilpailun järjestämiseen. Maantiellä ajettavien kilpailuiden maanomistajia ovat pääsääntöisesti Keski-Suomen ELY-keskus tai kaupunki. Maastokilpailualueita voi omistaa kuka tahansa, joskin suurimpia omistajia ovat yleensä kaupunki ja seurakunnat. Maanomistajien lupien lisäksi kilpailun järjestämiseen tarvitaan yleensä myös poliisin lupa.

Maanomistajat ja poliisi asettavat yleensä rajoitteita ja velvollisuuksia kilpailujärjestäjille. Poliisi vaatii yleensä kilpailun turvallisuus- ja mahdollisesti liikenteenohjaussuunnitelman esittämistä, ensiapuryhmän järjestämistä ja järjestyksenvalvojen nimeämistä. Maanomistaja vaatii yleensä tapahtumapaikkojen välitöntä siivoamista tapahtuman jälkeen ja sitä, että tapahtuman järjestäjä vastaa kaikista tapahtuman mahdollisesti aiheuttamista seuraamuksista.

14.2 YLEISET OSALLISTUMISVAATIMUKSET

Kaikissa JYPS:in kilpailuissa osallistujan pyörän pitää olla soveltuva kyseiseen toimintaan. Kypärän käyttäminen on pakollista. Kalusto on kaikissa seuran kilpailuissa pääsääntöisesti vapaavalintaista. Jokainen osallistuu kilpailuihin omalla vastuullaan. Suositeltavaa on, että jokaisella osallistujalla on joko SPU:n tapaturmavakuutusellinen kilpailulisenssi tai muu kilpailutoiminnan kattava tapaturmavakuutus.

Kilpailuihin ei saa osallistua päihtyneenä. Osallistujien on noudatettava järjestäjien neuvoja ja ohjeita. Osallistujien on etukäteen ilmoitettava järjestäjille mahdollisista kyseisen tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

14.3 JÄRJESTÄJIEN PAKOLLISET VARUSTEET

Pyöräilyssä ei ole pääsääntöisesti asetettu kilpailuiden järjestäjille pakollisten varusteiden listaa. JYPS:in kilpailuissa noudatetaan kuitenkin seuraavaa ohjeistusta.

Pakolliset varusteet kilpailun pääasiallisella järjestämispaikalla

- ensiapulaukku, johon kuuluu ainakin sidetarpeita, kyypakkaus, ideaalaside, urheiluteippiä, haavapyyhkeitä, kylmägeeliä ja särkylääkkeitä (asetyyilisalisyyliä sisältäviä ja muita)
- pyöräilykäyttöön soveltuva monitoimityökalu, varasisäkumi ja pumppu
- matkapuhelin vesitiiviisti suojattuna
- vettä ja energiapitoista syötävää
- kartta kilpailualueesta, jos kilpailu ei sijoitu suppealle alueelle

Ensiapuryhmän pakolliset varusteet

- olosuhteiden mukainen vaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pidempiaikaisen oleskelun tien varressa tai metsässä,
- keltaiset huomioliivit
- radiopuhelin, jos tapahtumassa käytetään niitä
- kattava ensiapulaukku, johon kuuluu ainakin sidetarpeita, kyypakkaus, ideaalaside, urheiluteippiä, haavapyyhkeitä, kylmägeeliä ja särkylääkkeitä (asetyyilisalisyyliä sisältäviä ja muita)
- puukko tai veitsi
- matkapuhelin vesitiiviisti suojattuna
- vettä ja energiapitoista syötävää
- kartta kilpailualueesta, jos kilpailu ei sijoitu suppealle alueelle

Reitinvalvojan pakolliset varusteet

- olosuhteiden mukainen vaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pidempiaikaisen oleskelun tien varressa tai metsässä
- keltainen huomioliivi
- pilli
- matkapuhelin vesitiiviisti suojattuna
- kartta kilpailualueesta, jos kilpailu ei sijoitu suppealle alueelle

Lisäksi reitinvalvojalla voi olla kilpailun johtajan tai reitinvalvontavastaavan ohjeistuksen mukaisesti seuraavia varusteita:

- radiopuhelin,
- pysäytyslätkä liikenteen tai osallistujien pysäyttämiseen,
- ensiapulaukku,
- pyöräilykäyttöön soveltuva monitoimityökalu, varasisäkumi ja pumppu,
- puukko tai veitsi,
- valo, sekä
- vettä ja energiapitoista syötävää.

Liikenteenohjaajan pakolliset varusteet

- olosuhteiden mukainen vaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pidempiaikaisen oleskelun tien varressa tai metsässä,
- keltapunainen pysäytyslätkä liikenteen pysäyttämiseen
- keltainen huomioliivi
- pilli
- matkapuhelin vesitiiviisti suojattuna
- kartta kilpailualueesta, jos kilpailu ei sijoitu suppealle alueelle

Lisäksi liikenteenohjaajalla voi olla kilpailun johtajan tai liikenteenohjausvastaavan ohjeistuksen mukaisesti seuraavia varusteita:

- radiopuhelin,
- ensiapulaukku,
- pyöräilykäyttöön soveltuva monitoimityökalu, varasisäkumi ja pumppu, sekä
- vettä ja energiapitoista syötävää.

Kilpailuavustajan pakolliset varusteet

- olosuhteiden mukainen vaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pidempiaikaisen oleskelun tien varressa tai metsässä
- keltainen huomioliivi
- matkapuhelin vesitiiviisti suojattuna, jos järjestäjä ei ole kuuloetäisyydellä kilpailun pääasialliselta järjestämispäikalta
- kartta kilpailualueesta, jos kilpailu ei sijoitu suppealle alueelle

Kilpailunjohtaja voi ohjeistaa avustajaa pitämään mukanaan myös muita varusteita.

14.4 KILPAILUMAINOKSET

Kilpailuiden mainosten on oltava asianmukaisia eli niissä on kerrottava tapahtuman keskeiset tiedot sekä taito-, kunto- ja varustevaatimukset. Mainoksissa on mainittava se, että osallistujat ajavat omalla vastuullaan.

14.5 PERUSTOIMINTAOHJEET ENNEN KILPAILUN ALOITTAMISTA

Kilpailuissa on toimittava ennen aloittamista seuraavien linjausten mukaisesti:

- osallistujien taidot ja varusteet on selvitettävä,
- kaluston ja varusteiden kunto on tarkistettava, ja
- osallistujia on turvasuunnitelman pohjalta ohjeistettava keskeisistä turvallisuusseikoista.

Taitojen, varusteiden ja kaluston selvittäminen tapahtuu yleensä ilmoittautumisen ja kilpailun lähdön yhteydessä yleisluonteisena tarkasteluna.

15. ALUEELLISET KILPAILUT

Alueelliset kilpailut on ainakin vuosina 2007–2010 niputettu yhteen kokonaisuuteen Keski-Suomen Pyöräilycupin alle. Myös muut alueen seurat CC Picaro ry, Tähtisadejot ry, Vaajakosken Terä ry ja Team Tuska ovat järjestäneet Pyöräilycupin osakilpailuita.

Pyöräilycupin avulla pyritään edistämään monipuolista pyöräilyn harrastamista. Tavoitteena on, että kilpailijat osallistuvat mahdollisimman moneen cupin osakilpailuun – välineistä ja omasta pyöräilylajista riippumatta. Kilpailut ovat kaikille avoimia. Mihin tahansa osakilpailuun voi kuka tahansa tulla ajamaan omasta kunnosta, iästä ja suuresti myös pyöräkalustosta riippumatta. Maantiekisoihin voi osallistua hybridillä, retkipyörällä tai sileillä renkailla varustetulla maastopyörällä ja maastokisoihin millä tahansa maasto- tai cyclocross-pyörällä. Cupin sarjat ovat M/N10, M/N12, M/N14, M/N16, M/N18, Miehet yleinen, Miehet kunto, Naiset yleinen, M/N40, M/N50 ja M/N60.

Cupin kilpailuihin on osallistunut noin 10–100 kilpailijaa. Vaikka cupin kilpailut ovat matalan kynnyksen tapahtumia, niin yleensä kaikki osallistujat tuntevat vähintään kohtuullisesti kilpailutapahtumien yleisen luonteen.

JYPS:in järjestämissä Pyöräilycupin kilpailuissa noudatetaan pääsääntöisesti turvallisuussuunnitelmana tätä asiakirjaa. Harju MTB:hen laaditaan erillinen turvasuunnitelma keskeisen järjestämispaikan ja poliisin vaatimusten vuoksi.

15.1 XC-KILPAILUT

Pyöräilycupin crosscountry-tyyppisiä kilpailuita ovat viime vuosina olleet Harju MTB Pyöräilyviikolla ja Laajavuori MTB. Myös muita kilpailuita saatetaan kauden aikana järjestää. Jos muita kilpailuita järjestetään, noudatetaan niissä lähtökohtaisesti turvaohjeena tätä asiakirjaa.

15.1.1 HARJU MTB

Harju MTB ajetaan yleensä toukokuun kolmannella viikolla Pyöräilyviikon yhteydessä. Harju MTB:stä laaditaan kilpailun keskeisen järjestämispaikan vuoksi erillinen turvallisuussuunnitelma. Harju MTB:stä on jätettävä myös virallinen tapahtumailmoitus poliisille. Ilmoituksessa on nimettävä mm. tapahtuman järjestyksenvalvojat.

15.1.2 LAAJAVUORI MTB

Laajavuori MTB järjestetään yleensä syyskuun alussa, yhtenä Pyöräilycupin viimeisimmistä kisoista. Kilpailu ajetaan Laajavuoren hiihtostadionin alueella noin kilometrin reitillä yhteislähtönä. Kilpailureitti on crosscountryn luonteen mukaisesti teknisesti helpohko. Kilpailussa noudatetaan turvaohjeena tätä asiakirjaa, tapahtumasta ei myöskään ole tarvinnut jättää tapahtumailmoitusta poliisille kilpailun pienimuotoisen luonteen ja syrjäisen tapahtumapaikan vuoksi.

Arvioidut riskit

Osallistujat. Kaatuminen reitillä ajovirheen, ruuhkan tai pyörän rikkoutumisen vuoksi, ja tästä mahdollisesti seuraava loukkaantuminen. Riskit yleisesti ajateltuna varsin vähäiset: xc-kisoissa ei ole sattunut vakavia tapaturmia. Reitti on teknisesti helppoa. Mahdollinen sairauskohtauksen riski aina olemassa.

Katsojat. Törmäminen jonkun kovaa vauhtia ajavan kilpailijan kanssa. Riski kohtuullinen. Yleisöä

on ollut paikalla kohtuullisen vähän, ja he yleensä tuntevat hyvin kilpailun luonteen ja käyttäytymisen reitin varrella.

Sivulliset. Riski törmätä jonkun kilpailijan kanssa kilpailureitillä, erityisesti risteyskohdissa. Riski kohtuullinen.

Kilpailun vaarallisimpia paikkoja ovat risteykset, joissa törmäysriski on suurimmillaan, ja teknisesti hankalimmat alamäet, joissa kaatumisriski on suurin. Osa katsojista liikkunee välillä reitin ylitse.

Riskien hallinta

Järjestetään kilpailu hallitusti ja koordinoitusti. Linjataan kilpailureitit siten, ettei erityisen vaarallisia paikkoja ole. Merkitään kilpailureitti selkeästi ja havaittavasti kilpailijoiden, katsojien ja sivullisten kannalta. Muutamissa hankalimmissa kohdissa on reitinvalvoja. Toimitaan muuten luvun 14. mukaisesti.

15.2 MAANTIEKILPAILUT

Alueellisia maantiekilpailuita on viime vuosina järjestetty vain yksi, klassikon asemaan päässyt Leppälahtitempo. Kauden aikana voidaan mahdollisesti järjestää myös muita maantiekilpailuita. Jos niitä järjestetään, noudatetaan niissä oletusarvoisesti turvaohjeena tätä asiakirjaa.

Maantiekilpailuista on aina tehtävä poliisille erillinen tapahtumailmoitus. Hyväksyvän poliisiviranomaisen kannasta riippuu, tarvitaanko maksullinen lupapäätös vai riittääkö pelkkä ilmoitus tiedoksi kenttäyksikölle. Myös tienomistajan eli yleensä Keski-Suomen ELY-keskuksen lupa tarvitaan poikkeuksetta kaikkiin maantiekilpailuihin.

15.2.1 LEPPÄLAHTITEMPO

Leppälahtitempo on suhteellisen tasaisella ja rauhallisella asfalttitiellä ajettava maantieaika-ajokelloa vastaan. Kilpailussa käydään kääntymässä Leppälahdesta Toivakkaan johtavan asfalttitiien päässä. Matkaa kertyy sarjoissa N/M10 ja N/M12 yhteensä noin 8 km ja muissa sarjoissa 14 km. Kilpailijat polkevat yksi kerrallaan liikennesääntöjen mukaisesti. Viime vuosina Leppälahdessa on ollut mukana noin 30–60 osallistujaa.

Arvioidut riskit

Merkittävimmät arvioidut riskit ovat lähtöpaikalla, kääntöpaikoilla ja maaliintulossa – näissä kohdissa kovaa vauhtia ajavan kilpailijan riski törmätä tietä kulkevien autojen kanssa on melko suuri. Sairauskohtauksen ja onnettomuuden riski on luonnollisesti aina muutenkin olemassa.

Riskien hallinta

Kilpailusta laaditaan ELY-keskuksen kanssa erillinen liikenteenohjaussuunnitelma. Oletusarvoisesti kilpailusta varoitetaan liikennemerkein reitin molemmin puolin. Koko kilpailureitin matkalle asetetaan kilpailun ajaksi 50 km/h:n nopeusrajoitus. Kääntöpaikoilla on liikenteen- ja reitinvalvoja pysäytyslätkän kanssa. Lähdössä ja maalissa pysäytetään tarvittaessa muu liikenne kokonaan kilpailijan lähdön ja maaliintulon ajaksi. Toimitaan muuten luvun 14. mukaisesti.

Kehittämiskohteet

Pyritään varaamaan riittävästi järjestäjiä kilpailun lähtö- ja maalialueelle.

15.3 ENDUROKILPAILUT

Pyöräilycupin osana on järjestetty vuosittain yksi maastopyöräendurokilpailu eli Halssila MTB Enduro. Myös muita kilpailuita saatetaan kauden aikana järjestää – tällöin lähtökohtaisesti noudatetaan turvaohjeena tätä asiakirjaa.

15.3.1 HALSSILA MTB ENDURO

Kilpailu järjestetään Jyväskylän keskustan lähetyvillä Halssilassa. Halssilan liikuntapuisto toimii kilpailukeskuksena. Alue ja reittipohjat soveltuvat mainiosti enduromaastopyöräilyyn. Kilpailureitti sijoittuu suhteellisen suppealle, helposti hallittavalle alueelle. Siirtymät järjestyvät helposti leveitä ulkoilureittejä pitkin. Kilpailu ajetaan enduron luonteen mukaisesti erikoiskokeittain yksi kerrallaan kelloa vastaan.

Kilpailu on yleensä edeltänyt MTB Enduro SM Jyväskylä -osakilpailua heinä-elokuussa. MTB Enduro Jyväskylän reitistä on kilpailussa tyypillisesti ajettu kaksi erikoiskoetta kahteen kertaan. Kilpailuun on yleensä haettu poliisin ja maanomistaja Jyväskylän kaupungin luvat samalle kertaa MTB Enduro Jyväskylän kanssa.

Arvioidut riskit

Osallistujat. Kaatuminen reitillä ajovirheen, ruuhkan tai pyörän rikkoutumisen vuoksi – ja tästä seuraava loukkaantuminen. Kaatumisriski kohtuullisen suuri – kilpailureitillä on runsaasti vauhdikkaita alamäkiä. Loukkaantumisriski kuitenkin kohtuullisen pieni. Yleisimmin kaatumisista seuraa naarmuja tai ruhjeita. Törmäysriski autojen kanssa Halssilan hiihtomaan lähellä soratien ylityksen yhteydessä. Sairaskohtauksen sekä lämpöhalvauksen ja nestehukan riski aina olemassa. Reitiltä eksymisen riski kohtuullisen merkittävä lukuisten risteyskohtien vuoksi. Myös väsymisen riski olemassa nestehukan, riittämättömän energiansaannin ja/tai fyysisesti raskaan reitin vuoksi.

Katsojat. Jääminen jonkun kovaa vauhtia ajavan kilpailijan alle jollain erikoiskokeella.

Sivulliset. Riski törmätä jonkun kilpailijan kanssa erikoiskokeilla tai siirtymillä.

Vaarallisia paikkoja. Kaikki erikoiskokeet, erityisesti niiden teknisesti haastavimmat ja/tai vauhdikkaimmat osuudet sekä kohdat, joissa ylitetään risteäviä polkuja tai pururatoja. Osa katsojista liikkuu välillä kilpailureitin ylitse. Risteyskohdat reitin varrella.

Riskien hallinta

Reitti on suunniteltu ja toteutettu niin, ettei kilpailijoiden kannalta erityisen vaarallisia paikkoja, esimerkiksi yleisten teiden risteyskohtia tai liian haastavia teknisiä kivikoita, ole. Reitiltä eksyminen estetään merkitsemällä reitti kattavasti lippusiimoilla ja ohjauskylteillä. Reittimerkinnöillä ja hyvissä ajoin ennen kilpailua kiinnitetyillä varoitustauluilla pyritään estämään myös sivullisten varomaton kuljeskelu kilpailureitillä. Kilpailureitillä ajaa juuri ennen kilpailun alkua nollakuljettaja. Kuljettajat ohjeistetaan etukäteen kilpailureitistä, kilpailun luonteesta ja mahdollisesti vaarallisista paikoista. Erityisesti aloittelijan suositellaan käyttävän asianmukaisia kyynär- ja polvisuojia. Muuten toimitaan luvun 14. mukaisesti.

16. VALTAKUNNALLISET KILPAILUT

Valtakunnallisia kilpailuita ovat viime vuosina olleet MTB Marathon Cup Laajavuori, MTB Enduron SM-osakilpailu ja BikeTrialin SM-osakilpailu. Näihin kilpailuihin laaditaan aina erillinen turvallisuussuunnitelma. MTB Endurossa ja BikeTrialissa osallistujat allekirjoittavat aina vastuuvapauslomakkeen, jolla osallistujat ottavat vastuun mahdollisesta kilpailussa sattuvasta vahingosta.

17. JÄSENTEN OSALLISTUMINEN KILPAILUIHIN

Seuran jäsenet osallistuvat säännöllisesti myös muihin kuin oman seuran järjestämiin kilpailuihin. Suosituimpia kilpailuita tai kilpailutyyppejä tapahtumia ovat olleet MTB Marathon Cupin osakilpailut, MTB Enduron SM-sarjan osakilpailut, Tahko MTB, Tour de Tampere, Lohja 24 ja Finlandia-maastopyöräily.

Arvioidut riskit

Suurimmat arvioidut riskit itse kilpailutapahtumien lisäksi koskevat pyöräkaluston kuljettamista sekä ajamista autolla väsyneenä kilpailun jälkeen kotiin.

Riskien hallinta

Pyritään järjestämään kilpailuihin yhteiskuljetuksia. Ohjeistetaan tarvittaessa seuralaisia turvalliseen kalustoon kuljettamiseen.

18. PYÖRIEN KULJETTAMINEN AUTOLLA

Pyöriä kuljetetaan säännöllisesti seuran retkille, kursseille, kilpailuihin ja muihin tapahtumiin. Yleensä pyörät kuljetetaan auton sisällä, kattotelineessä tai perään kiinnitetyssä telineessä. Pyörien kiinnittämisessä auton katolle tai takakuljetustelineeseen on oltava erityisen huolellinen – irronnut pyörä voi aiheuttaa vakavan vaaratilanteen esimerkiksi vastaantulevalle autolle. Sisällä pyörää kuljettaessa on myös pidettävä huolta, ettei pyörä pääse liikkumaan esimerkiksi mahdollisessa äkkijarrutustilanteessa. Auton kuljettaja on aina viime kädessä vastuussa kuormasta ja sen kiinnityksestä myös kaikissa seuran tapahtumissa.

19. TYYPILLISIÄ RISKEJÄ PYÖRÄILYSSÄ

Tyypillisiä riskejä pyöräilyssä ovat esimerkiksi seuraavat:

- Tyypillisin lajinomainen riskitilanne pyöräilyssä on kaatuminen pyörän kanssa. Kaatuminen vähintään säikäyttää aina, mahdollista on myös loukkaantuminen. Erityisesti maastolenkeillä kaadutaan säännöllisesti, jopa lukuisia kertoja saman lenkin aikana. Yleensä tilanteista selvittää onneksi naarmuilla ja ruhjeilla. Maantiellä ajettaessa kaatuminen aiheuttaa yleensä vakavammat seuraukset suuremmista vauhdeista ja kovasta asfaltista johtuen.
- Erilaiset nyrjähdykset, revähdykset, venähdykset ja muut loukkaantumiset ovat aina mahdollisia – yleisimmin kaaduttaessa, osuttaessa maastossa ajaessa puihin tai risuihin sekä vauhdikkaissa kiihdytyksissä.
- Eksymisen riski on olemassa erityisesti tuntemattomilla alueilla, hämärän ja pimeän aikaan sekä muuten haastavissa olosuhteissa.
- Lämpöhalvauksen riski on olemassa erityisesti kuumimpaan kesäaikaan. Nestehukka voi yllättää myös kylminä vuodenaikoina.
- Sairauskohtauksen (esimerkiksi astma tai diabetes) riski on pyöräilyn ajanakin olemassa.
- Uhkaavat tai vaaralliset kohtaamiset muun liikenteen kanssa ovat mahdollisia erityisesti vilkasliikenteisten katujen ja teiden varsilla.

Tämän asiakirjan linjauksilla ja ohjeilla pyritään minimoimaan edellä mainitut riskit sekä estämään riskien muuttuminen vaara- ja hätätilanteiksi.

20. EKSYMINEN JA ETSIMINEN

Eksyminen on pyöräilyssä yksi lajinomainen vaaratilanne. Eksyminen on todennäköisintä maastopyöräillessä, ajettaessa esim. cyclocrossarilla metsäautoteitä sekä pitkillä retkillä esimerkiksi ulkomailla. Maastossa pyritään usein ajamaan aiemmin tuntemattomia reittejä. Maastossa ajettaessa näkyvyys myös usein rajoittuu edelliseen ja seuraavaan mutkaan, mäkeen tai tiheään metsikköön, joten suuri osa muista lenkkiläisistä tai retkeläisistä on koko ajan näkymättömissä. Pitkillä retkillä porukan hajaantumista aiheuttavat tyypillisesti osallistujien kunto- ja temperamenttiero.

20.1 EKSYMISTILANTEIDEN EHKÄISEMINEN

Eksymisiä voidaan tehokkaasti ehkäistä sopimalla retken toimintaohjeet etukäteen. Ohjeita on retkillä myös noudatettava – jos ohjeistuksesta poiketaan joltain osin, niin tämä on sovittava etukäteen ohjaajien tai muiden osallistujien kanssa.

Perustoimintaohjeistus voidaan tiivistää muutamaan perussääntöön:

- Keulassa ja perässä on oltava valvojat. Näin kukaan ei tipu porukasta, eikä myöskään aja muiden edelle.
- Välit on pidettävä riittävän tiiviinä. Jos jokaisella on näkö- ja kuuloyhteys edelliseen ja seuraavaan ajajaan, niin kukaan retkeläisistä ei voi olla eksyksissä.
- Ajajien välejä on edelleen tiivistettävä haastavissa olosuhteissa kuten sumussa tai pimeällä tai reitillä, jolla on runsaasti risteyksiä.
- Pysähdytään riittävän usein kasaamaan porukka ja tiedustelemaan mahdollisista ongelmista.
- Viimeistään jokaisen risteyksen kohdalla on jätävä odottamaan takana tulevia – tai reitti pitää olla selkeästi ennakolta sovittuna kaikkien osallistujien tiedossa.
- Kommunikointia varten on oltava selkeä merkinantojärjestelmä.
- Sovitaan toimintaohjeistus mahdollisten eksymistilanteiden varalle.

20.2 EKSYNEEN TAI EKSYNEIDEN ETSIMINEN

Ohjatuilla retkillä oletuksena on se, että kaikki retkenvetäjän ryhmästä tietymättömissä olevat ovat eksyksissä. Ohjatuilla retkillä tällaisessa tilanteessa järjestetään aina etsintä. Etsintäsuunnitelman tekeminen on yleensä aina tilannekohtaista. Muuttujina tilanteissa ovat eksyneiden tiedot ja taidot, etukäteen sovitut pelisäännöt, sää- ja muut olosuhteet, olosuhteiden haastavuus, jne. Tärkeää etsintätilanteessa on sopia etsintäsuunnitelmasta mahdollisimman tarkasti – näin mahdollistetaan toimiva etsiminen ja vältetään lisäkatoamiset. Erityisesti etsijöiden keskinäisestä viestinnästä pitää sopia tarkasti. Ryhmän hajauttamista pitää mahdollisuuksien mukaan välttää. Yksin tai pareittain etsijöinä voivat toimia vain kokeneet ja suunnistustaitoiset pyöräilijät.

Jos eksyneitä ei ole löytynyt kohtuullisessa ajassa, hälytetään viranomaisapua (112) vastuuvetäjän johdolla.

21. TOIMINTA ONNETTOMUUSTILANTEESSA

Onnettomuuksia tai vaaratilanteita sattuu toisinaan kaikessa toiminnassa varotoimista huolimatta. Tärkeintä kaikissa vaara- tai onnettomuustilanteissa on toimia maltillisesti ja rauhallisesti mutta kuitenkin ripeästi.

21.1 OMATOIMINEN PYÖRÄILY

Jos omatoimisella retkellä sattuu jokin onnettomuus, niin

- Tee tilanteesta mahdollisimman selkeä analyysi.
- Toimi ennalta pohdittujen, suunniteltujen ja opeteltujen toimintatapojen mukaisesti.
- Estä lisävahinkojen syntyminen.
- Anna tarvittaessa ensiapua.
- Hälytä tarvittaessa lisää apua (112). Hätätilanteessa voit saada hätäkeskuksesta myös toimintaohjeita elvytykseen tms.
- Pyri tarvittaessa mahdollisimman nopeasti avun lähelle tien varteen.
- Odota rauhallisesti avun saapumista. Pyri tarvittaessa kiinnittämään pelastajien tai muiden liikkujien huomio.

21.2 SEURAN JÄRJESTETTY TOIMINTA

Onnettomuus voi sattua myös seuran järjestetyssä toiminnassa. Seuran järjestetyssä toiminnassa päävastuussa tilanneanalyysistä ja pelastustoimista on retken vastuuhjaajalla tai järjestäjällä. Lenkeillä tai muissa tapahtumissa, joissa ei ole mukana varsinaista ohjaajaa, päävastuussa pelastustoimista on kokenein paikalla oleva pyöräilijä.

Päävastuussa oleva ohjaaja / kokenein paikalla oleva pyöräilijä jakaa muille tehtävät pelastustilanteessa. Jos kyseessä on oikea hätätilanne, vetäjä ei yleensä itse ensimmäisenä osallistu konkreettisiin pelastustoimiin. Muut ohjaajat hoitavat yleensä varsinaiset pelastustoimet, ja avustavat ohjaajat tai kokeneet pyöräilijät huolehtivat sillä aikaa muista osallistujista. Retken ohjaaja vastaa ensisijaisesti ulkopuolisen avun pyytämisestä paikalle. Hän voi myös delegoida tehtävän avustajalle.

22. TAPAHTUMAN TAI RETKEN KESKEYTTÄMINEN

Vakavassa vaara- tai onnettomuustilanteessa on yleensä syytä keskeyttää retki tai muu tapahtuma. Tapahtuma voidaan keskeyttää myös, jos on uhka vakavasta onnettomuustilanteesta. Päätöksen keskeyttämisestä tekee vastuunohjaaja tai -järjestäjä neuvoteltuaan avustavien ohjaajien tai muiden järjestäjien kanssa.

Hätätilanteessa turvaan pyritään nopeimman lisävaaroja aiheuttamattoman reitin kautta. Pitkillä tai muuten vaativilla retkillä evakointipisteet on selvitettävä etukäteen.

23. TIEDOTUS

Mahdollisen vakavan onnettomuustilanteen, esim. vakavan loukkaantumisen, katoamisen tai kuolemantapauksen, jälkeen johtokunta on seuran puolesta ensisijaisesti vastuussa tiedottamisesta. Johtokunta hoitaa tarvittaessa yhteydet viranomaisiin ja tiedotusvälineisiin. Jos johtokunta ei ole ehtinyt kokoontua, niin tiedotusvastuussa on puheenjohtaja. Tärkeää on tiedottaa myös oman seuran sisäisesti – näin varmistetaan objektiivisen tiedon välittyminen.

Tarvittaessa johtokunta antaa tiedotteen, jossa kerrotaan:

- mitä, missä ja milloin on tapahtunut,
- mitkä ovat mahdollisia syitä tapahtuneeseen,
- millaisia seurauksia on aiheutunut, ja
- vastuuhenkilö, jolta voi tarvittaessa kysyä lisätietoja.

24. TURVALLISUUSKOULUTUS

Seuran turvallisuuskoulutukseen kuuluvat tässäkin asiakirjassa mainitut

- maastopyöräilykurssit,
- pyöränhuoltokurssit,
- ensiapukurssit ja
- yhteiset turvallisuus- ja taitoharjoitukset.

Tarvittaessa ja sopivien tilaisuuksien ilmetessä voidaan järjestää myös muuta turvallisuuskoulutusta.

25. TURVALLISET PYÖRÄILYOLOSUHTEET SEKÄ VARUSTEET JA VÄLINEET

Seura pyrkii edistämään laadukkaita ja turvallisia pyöräilyolosuhteita sekä tietämystä turvallisesta pyöräilystä mm. osallistamalla aiheeseen liittyvien työryhmien toimintaan, kannanottoja ja lausuntoja laatimalla, vastaamalla tiedotusvälineiden haastattelupyyntöihin, nettisivujen kautta, pitämällä esitelmiä aiheeseen liittyvissä tilaisuuksissa sekä järjestämällä tapahtumia ja tiedotustilaisuuksia. Seura on edustettuna mm. Jyväskylän liikenneturvallisuustyöryhmässä.

26. OHJE TAPAHTUMAN TURVALLISUUSUUNNITELMAN LAATIMISEEN

Tapahtuman turvallisuussuunnitelmassa pyritään selvittämään keskeiset riskit, vastuut, turva- ja pelastusjärjestelyt sekä toiminta mahdollisessa hätätilanteessa. Alla on esimerkinomainen maastopyöräilykurssin turvallisuussuunnitelmasta. Seuran tapahtumia varten on puheenjohtajalta saatavissa tyhjiä lomakepohjia.

TURVALLISUUSUUNNITELMA

MAASTOPYÖRÄILYKURSSI 12.5.–11.6.2009

Järjestäjä	Jyväskylän Pyöräilyseura JYPS r.y.
Tapahtuman kuvaus	Opetetaan pyöräilyä maastossa. Kurssi sisältää tutustumista maastopyöräilyssä käytettäviin välineisiin ja varusteisiin, tekniikkaan, reitteihin, maastopyöräilyn alalajeihin jne.
Kurssin ohjelmasta	Kurssi pidetään JYPS:in yhteislenkkien yhteydessä. Kokoontumiskerroilla on omat teemansa. Välillä pysähdytään pitämään tietoisuuksia tai harjoittelemaan joitain tiettyjä asioita.
Turvallisuustavoitteet	Tavoitteena on, ettei kurssin aikana satu onnettomuuksia tai vakavia vaaratilanteita. Lisäksi tavoitteena on, että osallistujat i) kokevat kurssin turvalliseksi ja hallituksi, ja ii) oppivat maastopyöräilyturvallisuuden perusasiat.
Ajankohta	12.5., 14.5., 19.5., 28.5., 2.6., 6.6. ja 11.6. klo 18–20, paitsi 6.6. klo 11–16.
Toiminta-alue tai -reitti	Kokoonnutaan aina aluksi Aren aukiolla Kolmikulman edustalla, josta lähdetään pyöräilemään lähiseutujen maastoalueille, esim. Halssilaan, Vaajakoskelle tai Laajavuoreen.
Alue tai reitti toiminnan kannalta	Pyritään ajamaan aloittelijoille soveliaita turvallisia reittejä ja varmistamaan se, että maastosta pelastaminen on tarvittaessa mahdollista.
Vastuuhenkilö tai pääohjaaja	Teemu Tenhunen, JYPS:in pj, luonto- ja eräopas sekä kokenut maastopyöräilijä. Kokemusta esimerkiksi kurssien ohjaamisesta ja maastopyöräkilpailujen järjestämisestä. Mukana useilla kurssikerroilla.
Muut ohjaajat	JYPS:in kokeneet maastopyöräilijät, erityisesti Jani Mähönen ja Jarkko Turunen. Kullekin kurssikerralle on erikseen nimetty useita vetäjiä.
Avustavat ohjaajat	Kurssikerrat ovat JYPS:in normaalien yhteislenkkien yhteydessä, joten mukana on myös aina useita kokeneita maastopyöräilijöitä.
Osallistumisvaatimukset	Maastopyörä. Kypärän käyttäminen on pakollista. Kurssille voivat osallistua sekä seuran jäsenet että seuraan kuulumattomat. Kurssille voivat osallistua 15 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat. Alle 18-vuotiaat tarvitsevat osallistuakseen huoltajan suostumuksen. Kurssille ei saa osallistua päihtyneenä.
Osallistujamäärärajoitus	Ei osallistujamäärärajoitusta, edellyttäen että mukana on riittävästi ohjaajia ja kokeneita maastopyöräilijöitä.
Osallistujien luonnehdintaa	Arviolta 10–25 osallistujaa per kerta. Ei ennakkoilmoittautumista, joten määrää ei varmuudella tiedetä etukäteen. Todennäköisesti mukana sekä kokeneita että vasta-alkajia.
Vastuut ja vakuutukset	Osallistujat ovat mukana omalla vastuullaan – tämä on ilmoitettu kurssimainoksessa. Järjestäjän puolesta ei ole vakuutusta osallistujille. Järjestäjällä on SLU:n vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus ja toiminnanvastuuvakuutus.
Käytettävät välineet	Kunkin omat pyörät ja varusteet. Tarkistetaan välineet kunkin kurssikerran alussa.
Välinevaatimukset	Maastopyöräilyyn soveltuvat pyörät. Pyörissä on oltava riittävän tehokkaat jarrut.
Ohjaajien varusteet	Pilli, monitoimityökalu, korjaustarvikkeita, matkapuhelin vesitiiviisti suojattuna sekä ylimääräistä juotavaa ja energiapitoista syötävää.
Ryhmävarusteet	EA-laukku, sisältäen mm. ideaalisiteitä, laastareita, kylmägeeliä, kyypakkauksen, pienen painesiteen ja särkylääkkeitä. Kartta. Vastuuohjaaja huolehtii nämä aina mukaan.
Osallistujien pakolliset varusteet	Juomapullo ja kypärä.
Osallistujien velvollisuudet	Osallistujien on - käytettävä kypärää,

	<ul style="list-style-type: none"> - noudatettava ohjaajien neuvoja ja määräyksiä, - huomioitava toiminnassaan ja käytöksessään oma ja muiden osallistujien turvallisuus, - kerrottava ohjaajille mahdollisista turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai vammoista, - kysyttävä ohjaajilta neuvoa kaikissa epäselvissä tilanteissa, erityisesti niissä jotka voivat olla turvallisuuden kannalta merkittäviä, - kerrottava ohjaajalle mahdollisista ongelmista tai huomioista, jotka voivat olla turvallisuuden kannalta merkittäviä.
Perusohjeistus kokoontumiskertojen alussa	Tarkistetaan välineet ja varusteet. Kerrotaan toimintaperiaatteista, kulkutavoista ja viestinnästä.
Arvioidut riskit osallistujille	<p>Tyypillisiä riskejä maastopyöräillessä ovat esimerkiksi:</p> <p><i>Kaatuminen tai törmäminen ja tästä seuraava loukkaantuminen.</i> Maastossa pyöräilemisessä on aina riskinsä, erityisesti kun ajetaan vauhdikkaasti tai hankalia maastokohtia, ja kun mukana on aloittelijoita. Onnettomuus voi tapahtua ajovirheen tai pyörän rikkoutumisen vuoksi. Kaatumisesta selvittää yleensä naarmuilla ja ruhjeilla. Jopa luunmurtumat ovat mahdollisia, vaikka ne ovatkin normaalissa maastopyöräilyssä erittäin harvinaisia.</p> <p><i>Sairaskohtaus, esimerkiksi diabeteksestä tai epilepsiasta johtuen.</i> Sairaskohtauksen mahdollisuus on aina olemassa.</p> <p><i>Eksyminen muusta porukasta.</i> Vauhdikkaasti isossa ryhmässä kuljettaessa on mahdollista eksyä muista, erityisesti polkujen risteyskohdissa.</p> <p><i>Väsyminen nestehukan, riittämättömän ravinnon ja/tai kuljettujen matkojen vuoksi, ja tästä mahdollisesti seuraavat muut ongelmat.</i></p> <p><i>Kyyn tai ampiaisen purema, ja tästä seuraava allerginen reaktio.</i></p>
Arvioidut riskit sivullisille	Riski törmätä jonkun kurssilaisen kanssa kapeilla poluilla tai metsäteillä.
Mahdollisia vaarallisia tilanteita ja paikkoja	Polkujen risteyskohdat, polkujen kivikkoiset ja juurakkoiset kohdat, jyrkät rinteet, kapeat polut, tekniikkaharjoitukset.
Liikkuminen	Pyritään liikkumaan mahdollisimman yhtenäisenä ryhmänä. Näkö- ja kuuloyhteys ohjaajiin on säilytettävä. Jonossa liikuttaessa ensimmäisenä ja viimeisenä kulkee ohjaaja.
Viestintä	Näkö- ja kuuloyhteys aina kurssilaisiin ja ohjaajiin. Tarvittaessa voidaan viestiä pilleillä, ohjaajilla sovittuna keskeiset signaalit. Tarvittaessa käytetään matkapuhelimia.
Ensiapu	Ohjaajat osaavat ensiavun perusteet. Ohjaajilla on mukana EA-laukkuja
Toiminta eksymistilanteessa	Järjestetään etsintätoimet vastuuhjaajan johdolla.
Toiminta vakavassa onnettomuustilanteessa	Ensimmäisenä pyritään estämään lisävahingot. Toimitaan vastuuhjaajan johdolla, annetaan ensiapua ja hälytetään tarvittaessa lisää apua (112). Tarvittaessa pyritään siirtämään loukkaantunut mahdollisimman lähelle teitä poiskuljetusta varten.
Tapahtuman keskeytys	Vakavan onnettomuustilanteen jälkeen ohjaajat sopivat keskenään, jatketaanko kurssia. Tarvittaessa ohjaajilla on myös oikeus keskeyttää kurssi yksittäisen kurssilaisen osalta.